Valvontaosasto
Tavara- ja liikennevalvontayksikkö
Heli Lampela

28.11.2023
Dnro H 2305/01.02.01/2023

Ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

Lausunto

U 72/2023 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi ajoneuvojen suunnittelua koskevista kiertotalousvaatimuksista ja romuajoneuvojen jätehuollosta, asetusten (EU) 2018/858 ja 2019/1020 muuttamisesta sekä direktiivien 2000/53/EY ja 2005/64/EY kumoamisesta (ajoneuvojen kiertotalousasetus)

Ympäristövaliokunta on pyytänyt Tullilta lausuntoa koskien otsikossa mainitussa kirjelmässä esitettyä ehdotusta ajoneuvojen kiertotalousasetukseksi. Tulli on tutustunut asiaan ja lausuu seuraavaa:

Ehdotetun asetuksen mukaan käytetty ajoneuvo voitaisiin viedä Euroopan unionin ulkopuolelle vain, jos se ei kriteerien perusteella ole romuajoneuvo ja jos se on liikennekelpoinen siinä jäsenvaltiossa, jossa se on viimeksi rekisteröity. Jokaisesta vietäväksi tarkoitetusta käytetystä ajoneuvosta olisi ilmoitettava Tullille vienti-ilmoituksessa valmistenumero ja esitettävä todistus siitä, että käytetyn ajoneuvon vientiä koskevat vaatimukset täyttyvät. Tietojen tarkastus tapahtuisi automaattisesti kansallisen tullausjärjestelmän ja EU:n tullialan yhteisen Single window:n välillä. Vastaavasti tieto ajoneuvon viennistä siirtyisi automaattisesti tullausjärjestelmästä Single window:n kautta EU:n MOVE-HUB-järjestelmään ja sieltä toimivaltaisen viranomaisen järjestelmään. Jos kaikki on kunnossa, tämä automaattinen tarkastus ei pidennä tulliselvitykseen kuluvaa aikaa tai lisää Tullin työmäärää. Mikäli kaikki taas ei ole kunnossa, tullaus on keskeytettävä ja asian selvittely lisää työmäärää. Asetusehdotuksessa ei ole säädetty, että mitä ajoneuvolle tehdään, jos sen vienti kielletään. Tätä tulisi jatkotyössä täsmentää, samoin kuin kansallisesti vastuuta näistä toimenpiteistä. Tullin näkökulmasta viennin kieltämisen jälkeiset toimenpiteet (esim. romutettavaksi määrääminen) eivät enää kuulu Tullin vastuulle.

Ajoneuvon valmistenumeron lisäksi Tullille esitettäväksi ehdotetusta todistuksesta ei ole tarkempia määritelmiä. Tämä on selkeä puute, joka tulisi korjata ennen asetuksen hyväksymistä. Tämän todistuksen tulisi myös löytyä EU:N MOVE-HUB-järjestelmästä, jotta automaattinen tarkastus onnistuisi. Tämä edellyttää määrämuotoista dokumenttia.

Käytettyjen ajoneuvojen viennin valvomiseksi Tullin olisi myös tehtävä riskianalyysiin perustuvia tullitarkastuksia. Tulli tekee tätä jo nyt valvoessaan kansainvälisiä jätesiirtoja. Tämä jatkuisi entisellään. Samoin Tulli voisi toimia tutkivana viranomaisena jatkossakin.

Valtioneuvosto on kannassaan katsonut, että asetuksella tulisi pyrkiä puuttumaan laittomaan romuajoneuvojen vientiin sekä EU-alueen ulkopuolelle että EU-maasta toiseen. Tulli huomauttaa, että EU:n sisäliikenteessä ei tehdä tulli-ilmoituksia ja automaattista tietojen tarkastusta ei siten voida tehdä. Valvonta olisi täysin manuaalista.

Heli Lampela
Tulliylitarkastaja